

MARTIN, Robert (2001), *Sémantique et automate. L'apport du dictionnaire informatisé*, Paris, Presses Univesitaires de France, 190 p.

Aquest llibre del Professor Robert Martin, un dels semantistes més importants i reconeguts del nostre temps, representa aquella mena de síntesi que només poden oferir les poques personalitats que estan privilegiades pels coneixements, la lucidesa, l'habilitat comunicativa i l'experiència de l'edat. Són típicament llibres de ben poc format que contrasten amb l'abast teòric i l'ambició temàtica que contenen.

En aquest cas, amb menys de 200 pàgines, es proposa nogensmenys exposar les estratègies del tractament informàtic del significat lèxic i la seva integració en el significat sintagmàtic i oracional, una fita que molts consideren inversemblant d'atènyer i que tothom trobarà irresistible, de tan atractiva. No en va una de les apories considerades tradicionals del processament del llenguatge natural (denominació genèrica de la lingüística computacional) és la formalització del significat lèxic, és a dir, la conversió de les accepcions a matrius de valències que interactuin amb les regles del processament, tant analítiques com generatives. La prova de la dificultat que això comporta la tenim en el fet que les gramàtiques tradicionals gairebé mai no integren la informació semàntica: una cosa és, o era, el llibre de gramàtica i una altra de diferent, el diccionari. Encara més utòpica s'ha considerat la integració dels significats lèxics per confegir entitats superiors. Només cal reparar que el significat d'una oració no és mai la mera suma dels significats lèxics dels mots integrants, sinó molt

menys en alguns aspectes —perquè la denotació abstracta es torna referència concreta— i molt més en d'altres —perquè comporta una integració en un context comunicatiu amb agrupacions d'inferències i pressuposicions—; i això encara al marge dels usos tròpics (metafòrics, metonímics...), dels jocs de mots o els usos figurats o irònics, que només consten a les intuïcions dels parlants, però no, o només molt rarament, als diccionaris convencionals.

Cal assenyalar també que l'obra té totes les característiques d'una introducció, distribuïda en tres parts: a la primera s'exposa la importància del component semàntic en un sistema de processament i com s'hi integra; la segona part tracta del que s'anomena la 'reducció polisèmica' o determinació i tria automatitzada de l'accepció amb què compareixen els mots en textos oberts, i la tercera presenta les estratègies del 'motor d'inferència' que estableix, si més no, les pressuposicions, és a dir, almenys les conseqüències semàntiques que comporta la construcció textual. Tot il·lustrat amb una bona pila d'exemples representatius.

Una altra cosa que m'ha sorprès gratament és la bibliografia, extensa, amb una magnífica cobertura temàtica quasi tota en francès. Les entrades en l'inevitable anglès es redueixen a alguns clàssics no menys inevitables, com ara J. Pustejovsky, A. Wierzbicka i algun altre, juntament amb alguna traducció, com ara de B. Russell. Això ens fa pensar que potser (encara?) no és tan necessàriament inevitable el recurs, si més no exclusiu, a l'anglès.